СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 52. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 5. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 52. Jersey City, N. J., Saturday, March 5. 1927. THREE CENTS

ОБСТРУКЦІЯ В СЕНАТІ ТРЕВАЄ 37 ГОДИН

СЕНАТОРИ ПРОТИВЛЯТЬСЯ ПРОДОВЖУВАННЮ КОМІТЕТУ ДЛЯ ВИБОРЧИХ ФОНДІВ.

ВАШИНГТОН, 3. марта. — Сенат перервав нині засіданнє о півночи після 37 годин безперервних нарад, щоби зібратися знова на засіданнє о пів до девятої рано. Через цілий сей час тревала в сенаті обструкція сенаторів, що противляться удержуванню дальше комітету для розсліду виборчих фондів.

На чолі обструкції стоїть, як передтим, сенатор Рід з Пенсилвенії. Проти нього йде знова ґрупа сенаторів, на чолі котрих стоїть сенатор Рід з Мезуре, котрий самий є головою загаданого комітету та подав був резолюцію, щоби комітет вів далі свою роботу.

Ся обструкція задержує незвичайно працю сенату, якої назбиралося тепер там дуже богато через наближаючийся конець сесії. Підчас дебати кожда сторона закидала другій, що вона своєю дискусією не допускає до ухвалення важних законів.

МЕКСИКО ВІДКЛИКУЄ СВОГО ПРЕДСТАВНИКА В ВАШИНҐТОНІ.

УВАЖАЄ СВОГО ПРЕДСТАВНИКА „НЕМИЛОЮ ОСОБОЮ" ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКОГО УРЯДУ.

МЕКСИКО, 3. марта. — Мексиканський уряд постановив відкликати свого дотеперішного представника в Вашинґтоні, Мануеля Телеса.

Причину відкликання ще держиться у тайні, але ґазети помістили пояснення, що амбасадора відкликано тому, бо він є „персона нон ґрата" (латинська фраза; значить: „немила особа") для вашинґтонського уряду. Се значилоби, що він вів свою пропаґанду в сей спосіб, що наразив собі уряд, до якого його післано.

ДВІ СОТКИ ЗАКОНІВ ЖДЕ ПІДПИСУ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — Президент Кулидж мусить робити тепер „овертайм", щоби викінчити всю роботу, яка жде його тепер через викінчуваннє праці в конґресі, звідки вислано йому до полагодження, себто до підпису або заветовання, не менче лишень двіста законів.

НОВА ІМІҐРАЦІЙНА УХВАЛА ПАЛАТИ ПОСЛІВ.

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — По довгій дискусії, яка прибирала форми обструкції, палата послів ухвалила остаточно 232 голосами проти 111 відложити на цілий рік речинець, від коли має починати обовязувати новий іміґраційний закон.

Сей закон ухвалено в 1924. році, а мав почынати обовязувати дня 1. липня 1927. року; після сеї ухвали мавби він починати обовязувати аж дня 1. липня 1928. року.

ЮНІЇ ДАЛІ ВИКИДАЮТЬ КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК, 3. марта. — Межинародна Юнія Кушнірських Робітників постановила розвязати так звану злучену раду кушнірів, на чолі котрої стояли комуністи, та розвязати всі юнійні відділи, що належали до сеї ради, а кромі сього викинути 30 членів юнії, які мали вести комуністичну аґітацію серед членів юнії.

Комітетови закидується надуживаннє фондів юнії для партійних комуністичних цілий.

ПРОЦЕСИ В РОСІЙСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ.

НЮ ЙОРК, 3. марта. — Довга, бо вже яких 8 літ треваюча боротьба межи фракціями в російській православній церкві, оперлася нині о найвисший суд. Ходило тут передовсім о те, хто має право до великих маетків, катедри, епископської палати й других посілостий.

Боротьбу сю, яка стала незвичайно завзята від приїзду до Америки епископа Кедровського, якого вислав „святий синод російської церкви", що функціонує під большевицьким урядом, закінчив нині суддя Ізидор Васерфоґел своїм ореченнєм, яке признало слушність епископови Кедровському.

КОНҐРЕС РАДИТЬ НАД ЗАКОНОМ ПРО ВІДДАВАННЄ ПОЧЕСТИ ПРАПОРОВИ.

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — Конґресмен Бренд з Огайо предложив конґресови до ухвалення проект закона про віддаванне почести американському прапорови.

Проект мавби називатися „офіціяльний прапоровий кодекс" (спис законів) та мавби приказувати всім мешканцям краю віддавати почесть прапорови при деяких офіціяльних оказіях. Закон такий приписувавби теж, як мається се робити.

БУРЯ НА ОКЕАНІ ТРЕВАЄ ДАЛІ.

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — Кількаднева буря, що розгулялася в прибережній полосі Атлянтійського океану коло Америки, наробила в мореплавбі немало шкоди. Богато кораблів волочиться до порту останками своїх ладунків топлива, вичерпаних завзятою боротьбою з филями. Богато кораблів зовсім не дає вістки про себе, так, що заряди ріжних ліній побоюються за безпеченьство неодного корабля. Найбільше побоюються за безпеченьство корабля Ст. Луиса, котрого обезсилила буря недалеко від небезпечних морських скал.

СОВІТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ФЛЬОТИ ВРАНҐЛЯ.

ПАРИЖ, 9. марта. — Коли совіти розбили 1920 р. армію ґенерала Вранґля, втік він зі своєю фльотою до Тунісу до пристані Бізерта. Тут та фльота перебуває досі. Французи не хочуть її видати, бо кажуть, що ця фльота є частинним покриттєм тих коштів, які вони видали на Вранґля. Совіти домагаються звороту фльоти через Ліґу Націй.

РЕДАКТОРА ОПРАВДАЛИ.

Нарешті скінчилася затяжна судова справа бувшого редактора „Нашого Життя" п. Козачука за вміщення відкритого листа наших послів і сенаторів до митрополита Діонисія в справі нового стилю в православній церкві. Дня 27. І. ц. р. відбувся в Люблині суд, який вже пару разів відкладався і ще й тепер прокуратор домагався його відложення, бо на розправу не явився як свідок митрополит Діонисій. Суд відкинув внесення прокуратора і розправа таки відбулась. Боронили адвокати: сенатор Карпинський і др. Ол. Марітчак зі Львова. Покликані обороною знавці сенатори Черкавський і Богданович (білорус) зясували дуже добре історичний бік справи і збили твердження прокураторського знавця, професора люблинського університету Пташинського. По довгій нараді суд оправдав п. Козачука. Треба одмінити, що підчас розправи судова саля була переповнена публікою, яка приняла вирок суду з вдоволенням.

СУМНІ ЖАРТИ.

У Городищу (Ходорівщина) парубки хотіли налякати селяску Зелену, яка нікого не боялась і наводила страх на своїх сусідів своїм войовничим темпераментом і язиком. Парубки сховались смерком в її хаті, переодягнувшись у простирала, а коли вона ввійшла туди, счинили пекольний шум. Зелена так перелякалася, що в уяві побачила чортів, які прийшли за її душею, і збожеволіла.

ЛЮБКА КОЛЕССА У ЛЬВОВІ.

Перший концерт Любки Колесса, що відбувся у вівторок, 8. м. м., в салі Нар. Дому у Львові, був одним великим тріюмфом славної української пянистки. Битком набита саля витала нашу артистку ентузіястично і вона була примушена до численних наддатків. Муз. Т-во ім. Лисенка вручило їй прегарний кіш цвітів із синьожовтими лентами.

„ПАНСЬКІ ЖАРТИ".

Дідич з Батятич Юзеф Лончиньскі жив довгі роки з Анною Собчук і мав з нею діти. Недавно цей пан заскаржив її та сина (свойого!) за крадіж старого заліза. Суд в Мостах Великих засудив Анну та 18-літнього її сина на 3 місяці тюрми. Справа опинилася у вищому суді, в якому на розправі виявилася вся чесність п. Лончинського. Тепер про нього згадали всі ґазети.

ПОГРУДДЯ ІВАНА ФРАНКА.

М. Вовк, ученик відомого українського різьбаря Олександра Архипенка, виробив погруддя Івана Франка. Погруддя закупив Січовий Базар у Ню Йорку та буде виробляти з нього погруддя для масового поширення.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗНАВЦІВ ПРЕСИ.

Секретаріят Ліґи Націй скликав окрему конференцію пресових знавців, щоби приготовити проєкт, як улекшити працю денникарям у чужих краях. Одноголосно приняли внески, щоби денникарі могли мати міжнародні леґітимації, телеґрафічні та телефонічні знижки. Також не можна буде викидати денникарів з якоїсь держави без порозуміння з їх організацією. Конференція висловилась проти існування цензури у мирній добі і домагається однакових законів щодо охорони літературної власности в усіх краях.

ОПИРІ БАНДИТИЗМУ.

Пишуть до „Діла": У повітах копичинецьким і скалатськім курсують дві чудацькі історії, які заслугують на згадку. Одна торкається о. Ґловінського, латинського пароха з Хоросткова, що помер минулого року. Теперішньому вікарієму в Хоросткові зявився буцімто небіщик о. Ґловінський уночі, в реверенді, прохаючи з розпукою, щоби видав йому його гроші з бюрка, бо він лишив незаплачені довги і не має на тамтім світі спокою. На другу ніч ця мара прийшла знову і прохала золоту чашу. Вікарій також її видав. Аж коли третьої ночі небіщик зявився ще раз, домагаючись золотої лямпи, вікарієви було за богато й оповів цю пригоду поліції. Поліція окружила костел і сад. Коли мара в реверенді йшла з вікарієм до костела, а дерева довкола шуміли та ломались — поліція зловила, чи навіть застрілила одного з тих опирів між деревами і виявилося, що це були мазури-кольоністи із сусідніх кольоній. Стверджено, що домовина о. Ґловінського була розбита, а з небіщика стягнене все, крім біля.

Друга історія про відвідини якоїсь черниці („матечкі"), що впрохалась на нічліг до богатих господарів біля села Клювинець. Вона почастувала всіх цукорками. Син, бувший вояк, чомусь не хотів їх їсти. В ночі насторожився і почув, як гостя нишпорила по скринях. Упав стріл, а на його гук надіхало під хату авто. Хтось спитав: „чи юж ґотове?" Парубок відповів „так", держучи перед собою револьвери, а тоді появились два бандити, що очивидячки були в з мові з черницею.

Скільки правди в цих обох історіях, які собі всі оповідають, важко розібрати. Але вони характеристичні для великоміських метод бандитизму, що продираються в наші сільські закутини. Навіть там, де бандитів ще не було, їх опирі вже жахають людей, блукаючи в романтичних історіях.

НОВІ ІСТОРИЧНІ ПОВІСТИ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

Автор знаменитого „Мазепи" (трильоґії, якої третя частина „Батурин" друкується в Берліні і незадовго появиться на книгарських полицях) — Богдан Лепкий кінчає історичну повість „Сотниківну", яку друкує видавництво „Червона Калина". Одночасно з „Сотниківною" появиться у Львові йогож повість „Полтава".

ЧИ ПРОТВЕРЕЗІННЯ?

На днях в польськім соймі промовляв пос. Павло Васильчук, який, як відомо, належить до партії „Сельробів". Промова його видержана в чисто національному дусі. Критикував політику Москви на Україні, заявив, що західна вітка українського народу орієнтується на національну стихію на Великій Україні, яка в боротьбі з большевизмом виборює собі щораз більші права, а цілий український народ орієнтується виключно на власні сили, а не на ніяких „вуйків" зі сходу чи заходу. Зовсім пристойна промова, з душі вирвана українському націоналістови. Одначе зона йде в повний розріз з програмою інтернаціоналістів зі „Сельробу" та їхньою писаниною у „Волі Народа" і „Нашому Життю". Отже чи в мозках „сельробів" прояснилося, чи пос. П. Васильчук задумує розплюватися зі своїм „сельробівським" товариством? — („Укр. Голос").

ВІЧНО ШУКАЮТЬ.

У Тростянці, пов. Долина, перепроваджено 27. січня ряд безуспішних ревізій: у о. Миколи Дерлиці, пароха Тростянця і арештовано його сина Остапа, котрого відставлено до Львова; у д-ра Дмитра Будника, ветер. лікаря, у господаря Івана Будника і Марти Дзуль. Причина ревізій і арештування невідома. Ревізії переводила поліція з Турі Великої: команд. пост. Романський, його заступник Кулечко і постер. Олійник.

УКРАЇНСЬКА ГР.-КАТ. ЦЕРКВА В РУМУНІЇ.

Українська гр.-кат. церква в Румунії поділена тепер на пять деканатів: два буковинські (сучавський і черновецький), два закарпатські в области Мармарошського Сиготу (русполянський і сиготський) і один гайдурожський (деканат сатмарський). Усі гр.-катол. Українці в Румунії підлягають апостольському адміністраторові о. Клементієві Злепкові, пароховi в Сучаві, який іменував ґенеральним вікарієм для семигородської частини своєї дієцезії о. Андрія Сабова, пароха в Сиготі. Всіх українських гр.-кат. парохій в Румунії є 38 з 39 священиками. Гр.-кат. вірних у тих парохіях є около 80.000. Нові гр.-кат. священики для цих парохій виховуються тепер в румунських гр.-кат. духовних семинаріях у Блажу і Великім Варадині. Румунізація українського гр.-кат. населення, а ще більше православного, робить застрашаючі поступи.

НОВЕ ФРАНЦУСЬКЕ МИТО ШКОДИТЬ АМЕРИКАНСЬКІЙ ТОРГОВЛІ

ПАРИЖ, 3. марта. — Вже проголошено нову французьку тарифу, над якою працювали від місяців найкращі фахівці. Виходить, що тарифа принесе французькому скарбови гарний дохід, але відібється дуже відемно на заграничній торговлі Америки, о скільки ходить о французький ринок збуту. Америка продавала Франції річно товарів на $2,000,000.000. Все те готова стратити. Америка вивозила головно машини до писання і машини рільничі. Ціна їх буде тепер така висока, що Французи будуть змушені купувати такі машини від Німців або з Швайцарії. Незміненим остало тільки цло на сирівці...

З того мита найбільше скористає Німеччина яка заключила з Францією торговельний договір і є упривілійованою нацією, яка може ввозити товари на найбільш корисних услівях. Такий самий договір має Франція заключити рівнож і з Америкою.

АМЕРИКАНСЬКЕ ВІЙСКО В ШАНҐАЮ.

ШАНҐАЙ, 3. марта. — Сегодня перший раз вийшло американське військо з корабля Питсбурґ на військові вправи, які відбулися на площі, яка належить до Стендард Ойл Компані. Ідучи на вправи були вони змушені вийти з чужинецької території і вступити на хінську землю. Ті вправи толкують собі тут як демонстрацію, яка зазначує, що Америка готова до оборони чужинецької частини міста подібно як Англія, Франція та Японія. Не знають тільки чи вашинґтонський уряд згодиться на того рода маніфестації.

ВИМІНА ДІТОЧИХ ЗАБАВОК.

ТОКІО, 3. марта. — В оригінальний спосіб задумали тут повести зближеннє між Японією і Америкою. З Америки вислано яких 11.000 діточих забавок для обдарования ними японських діте в день діточого свята. Таке свято відбулося рівнож і в Токіо, на якім говорив американський амбасадор, японський міністер заграничних справ і другі. Мала Мисс Токуґава, внучка князя Токуґави одержала в дарунку ляльку „Мисс Америка" від 7-літної дочки американського ґенерального конзуля. 48 дітей з американської школи, представляючи 48 американських стейтів, обдаровували 48 дівчат, які походять з старого японського роду і вчаться в школах призначених для шляхти.

ВСЯ НАЦІЯ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В СЛІДУЮЧІЙ ВІЙНІ.

ПАРИЖ, 3. марта. — В палаті послів предложено першу частину проєктованого закона, який покликує до военної служби підчас війни всю французьку націю, чоловіків і жінок. Кромі цего правительство одержує повновласти, після яких може забрати, що захоче: фабрики залізниці, машини і т. п., коли цего вимагає потреба. Навіть не буде платити за те відшкодовання.

Проєкт той походить від Павла Бонкура, провідника соціялістів, які кажуть, що тільки в той спосіб можна буде відхилити війну, а на случай війни знова себе оборонити.

ПРОФ. ШОТВЕЛ ВІДМОВИВСЯ ГОВОРИТИ ПРО ТЕ, ХТО ЗАВИНИВ ВІЙНУ.

БЕРЛІН, 3. марта. — З приводу закінчення видання документів, які відносяться до цего, як прийшло до вибуху світової війни і які видало міністерство заграничних справ, відбувся великий мітинґ, який зааранжувала Ліґа Німецьких Орґанізацій і Німецький Жіночий Комітет для поборення брехні про завинення війни.

На той мітинґ запрошено рівнож професора Колюмбійського університету Джеймса Шотвела, який тепер викладає в Німецькім Політичнім Інституті. Говорили рівнож инші бесідники як канцлер Маркс і бувший ґовернор для Східної Африки а всі вони підчеркували тільки те, що Німеччина не винна більше від других держав, не звалювали одначе вини на нікого. Професор Шотвел одначе не явився. А коли його інтервенювали в готелю, він заявив, що не буде забирати слова там, де говориться про „брехню". Так не можна говорити про тих, які в своїм серцю були можливо того переконання, що вони поступають справедливо.

ФРАНЦУСЬКИЙ ТЕАТР ГРАЄ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 3. марта. — Щоби приближити обі до недавна ворогуючі нації та продовжувати дух Льокарна, французький уряд згодився на те, щоби визначна французька акторка Мистенґет виїхала до Берліна і обговорила справу виступу французьких театральних труп. В той спосіб виїзджає на днях частина славного французького театру Комедії Франзес і буде давати вистави в Берліні, а трохи пізніще виїде Мисс Мистинґет з водевільом.

АНҐЛІЯ НА РАЗІ НЕ ЗІРВЕ ЗНОСИН З СОВІТАМИ.

ЛОНДОН, 3. марта. — Міністер заграничних справ Чемберлейн заявив, що мимо провокуючої ноти совітів Анґлія задержить ще холоднокровність і не зірве з ними торговельних зносин з тим, що й той терпець остаточно таки може ввірватися.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВОЄННІ ХМАРИ

Ми вже звикли до того, що коли тільки наближаємося до весни, так з кождим роком чуємо про нову війну. Не инакше мається справа з війною і сего року.

Сьогорічні поголоски походять одначе з Парижа, а що в ті слухи замішане і французьке міністерство закордонних справ, то виглядало би, що треба би поставитися до них дещо серіозніше. Франція добачує в англійсько-совітськім напруженню зародок конфлікту, який неминуче доведе до війни. Послідні обміни нот між Великою Британією а совітами є першим серіознним кроком, який готов потягнути за собою неминучу консеквенцію в виді війни між Англією а совітами. Напруження те викликане головно з приводу большевицької агітації в Хінах, якої вістре звернене головно проти британського імперіялізму. Бо хоч і другі держави визискують Хіни, московські агітатори по наказу з Москви залишили других в спокою, а агітують виключно проти Англії, яка свідома того, що успіх такої агітації означає ліквідацію англійського впливу в Азії та кінець панования в Індіях.

Так отже Англія готується до війни з совітами і шукає союзників. Тут саме доходимо до того пункту, який і нас інтересує. Бо ото в Франції не можуть вийти з дива, що це за причина, що Англія, яка все вороже ставилася до Польщі, тепер так дуже з нею запрязнюється. Польські домагання знаходять тепер розуміннє в Англії. В заміну за те знова Польща під впливом Англії зачинає переводити ревізію своїх відносин до Литви і є можливість, що Польща згодиться вернути Литві Вильно, щоби тільки закінчити литовсько-польський спір і ввійти з Литвою в приязні зносини. В Польщі отже шукає Англія союзника проти совітів.

Що більше. В тім самім часі, коли Англія накладає з Польщею, в французьких кругах говорять про відірвання України від злуки з совітами. Того визволення мав би доконати Пілсудскі при згоді Франції і Англії, бо й та послідна є за відорваннем України і ослабленнєм чи розбиттєм Росії.

Нема сумніву, що істнує напруженне між совітами а Англією, яке може закінчитися навіть і війною. В таку війну втягнула би Англія цілком певно балтійські держави, Польщу, Румунію і другі держави, колиб тільки вдалося їй їх втягнути. Вона моглаб видвигнути для приєднання Українців ще й справу української державности в концепції Пілсудского. Та з такої війни і з такої концепції добра для українського народу не було би ніякого, як не було з тої української держави, яку будували Німці при допомозі своїх власних ґенералів чи ґенералів московських як наших гетьманів. Український нарід не повинен ніяк датися втягнути в війну, яка служить інтересам чужих держав, а то й наших ворогів.

КОНФІСКАТА, ЯКА ЗАСЛУГУЄ НА ОСОБЛИВУ УВАГУ

У Варшаві утворився з ініціятиви У. Н. Д. Обєднання Комітет, зложений з представників народів, поневолених Польщею (Українців, Білорусинів, Литовців, Німців і Жидів), який рішив видавати в чотирох мовах (польській, німецькій, французькій і англійській) місячник під „невтральною" латинською назвою „Natio".

Дня 15. лютого с. р. мало вийти перше число сього місячника. Одначе дня 13. лютого явилася в льокалю редакції польська поліція і **весь наклад сього числа забрала.** Не можна сього назвати навіть **конфіскатою,** — бо поліція не предложила при тім ніякого конфіскаційного рішення.

Я сказав у самій назві сеї статті, що конфіската місячника „Natio" заслугує на особливу увагу. Вона каже, який се був **дивний помисл** вести міжнародню пропаґанду проти Польщі — з **Варшави!**

Одно з двох:

Або польська поліція буде кожде число конфіскувати, а за примірниками, які вдалося скрити перед конфіскатою, польська почтова цензура слідитиме так, щоб ані одно не дісталося поза границі Польщі. В такім випадку ціла праця пішлаби на марне!

Або комітет приміниться до обставин, буде писати статті так „льояльно", що вони не підпадуть конфіскаті, — а тоді місячник „Natio" служив би найліпшим знарядом пропаґанди **в користь Польщі.** Польський уряд міг би кождому сказати: Дивіть, яка в нас свобода, — наші „меншости" в нашій столиці можуть видавати місячник, який звертається проти нас!

Ясна річ, що пропаґанду проти Польщі на міжнароднім полі може вести тільки організація, **яка має свій осідок поза границями Польщі,** де її не досягне ні польська цензура ні польська тюрма!

Проба заложити центр такої пропаґанди в Варшаві свідчить, що У. Н. Д. Обєднання занадто рожево оцінює т. зв. **леґальні можливости** боротьби проти Польщі. Та сама Польща вилічує Українців з занадто великої леґальности.

Прага 19. лютого 1927.

Проф. Д-р М. Лозинський.

ВИНА ПО ОБОХ СТОРОНАХ

(З едмонтонського „Нашого Поступу").

За послідне десятиліття між канадійськими Українцями замітний рух на всіх життєвих областях. І хоч не створили ми ще ні одної поважної організації, хоч наші культурні інституції дуже слабонькі, але між народом завважується тугу до чогось лучшого. Знесилений роздорами, починає нарід шукати за трівкішим ґрунтом, на якім оперли свою працю, ферется до життя, і лише чекає, щоби хтось дав йому розгін, вказав стежки і повів до цілі.

В тій журбі за своє майбутнє звертає нарід очи на міста і місточка, на більш образовані одиниці, сподіючися, що інтеліґенція дасть йому помічну руку. Раз-по-раз ідуть запити з кольоній, чому так рідко показуються міські і місточкові інтеліґенти по фармах, чому не кинуться по читальнях, по школах та народних домах, щоби раз-враз бути з народом, щоб лучити кольонії з централями, щоби народна праця була не доривочна, але плянова, фундаментальна й обильна в наслідки. Чути часті нарікання на адресу інтеліґенції, що вона з народом лиш перед виборами, або як не стане в місті гроший.

Нарікання сі по части правдиві, та не все. Українська інтеліґенція, хоч як мало її є в Канаді, вся вона вийшла з народа і здає собі ясно справу з того, що простий нарід є тою трівкою і живучою обставиною, відки бере початок, на якій опирається і далі розвивається культура, соціяльна і політична еманципація цілої нації. Розуміє і то, що культурна робота вимагає зближення з народом в ціли обопільного пізнання. Але в богатьох случаях „радаб душа до раю, та гріхи не пускають". Розїздити по кольоніях з відчитами, з промовами, треба чоловіка независимого, як також і не бідного. А наші інтеліґенти і одно і друге. В нас під сю пору нема, здається, богато таких людий, щоб не хотіли зійтися та поговорити з народом про пекучі справи, але нема богато і таких, що моглиб се зробити. Так як справа стоїть, розїздити нині по кольоніях треба на власний кошт. Де-не-де свідоміша громада може кине доляра-два дрібною колектою на експенс для промовця, але загал ще не навчився оцінити належно труду організаторів чи промовців і, вислухавши гарного нераз відчиту, кидається гурмою до дверий, щоби, борони Боже, не візвав хто до якої складки.

Отже по части винні обі сторони. Є до певної міри вина лучших наших одиниць, що дійсно за мало посвячують часу і сил загальній справі, але винен і загал, що скупістю і самолюбством зневіряє дуже часто найкращі сили, котрі в инших умовинах і серед иншого жертволюбивого народу моглиб розвинутися на гарних провідників, на сильних трудовиків около піднесення народа.

Щоби підвалини нашого культурного життя були не з соломи, але з каміння; щоби перший-ліпший дощ не сполокував творів наших рук у болото, мусять інтеліґенти пійти в народ справді не лише перед виборами, як кандидати або партійні аґенти, але бути з народом постійно. Однак мусить і народ навчитися оплатити дорогу і труд такого чоловіка, щоби він, і без того бідний, не нищив себе для загального добра. Доки сего не зробимо, будемо зачинати все звідтам, звідки вийшли перед віками.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Гео. Березінський. — Імя, за котре Ви питаєтеся, се, о скільки нам відомо, правдиве імя того дописувателя, що писав сі дописи. Колиб се не було правдиве імя, але, як се називається, псевдонім, прибране імя дописувателя, то тоді Ви не моглиби довідатися від редакції справдішне імя, якби дописуватель вимовив собі в редакції тайну. Се є правило газетярства.

С. Ґенсьоровський, Шікаґо, Илл. — Так, правда, що за гетьмана заложено на Україні кілька українських ґімназій. Та що з того виходить? За Австрії теж заложено розмірно ще більше українських ґімназій. Теперішний большевицький уряд теж закладає українські ґімназії. Чи з того має виходити, що український народ має вдавати себе в руки панів, які його здирають, а за одну соту рабунків ґімназії основують?

К. Кирчів. — Витинок дістали. Дякуємо. Редакція малаби вже немалу допомогу, якби так наші люди вважали своїм обовязком хоча присилати всі витинки з американських газет, у яких є згадка про українське життя, громадське чи приватне, як се Ви робите.

„Допис". — Буде поміщене, але в своїм порядку. Редакція придержується правила, що що перше прийшло, повинно перше бути поміщене, хиба що є якісь важні причини за скорщим поміщенням. Будьте терпеливі, бо подібних до Вашої дописий було дуже богато, вони ще не були поміщені.

Авторці поеми „Корінь". — Не підходить. Рим Ви дали, але про ритм забули, а се важнійше, як рим. Те саме відноситься і до Вашого твору „Мати". Якби Ви були попробували свої поезії проспівати, то побачилиб відразу, яку вагу має ритм.

А. Порило, Ню Гейвен. — Відозва не буде поміщена. Що сталобся з ґазетою, колиб вона отворила свої стовпці на подібні відозви?

Олекса Гевть, Вудлан, Па. — В ч. 47 були оголошені дві Ваші посилки. В одній з них мала бути коляда в сумі $50.10, що отсим простуємо.

Свідомий. — Треба Вам памятати, що ми не ведемо і вести не будемо пропаганди за ніякою церквою. Нас займає церковне питання остільки, коли церква зглядно її ієрархія входить в колізію з нашими визвольними змаганнями, коли церква робить заколот в нашім народнім життю. Проти такої роботи церкви, якаб вона не була, католицька, православна чи протестантська, ми виступали і будемо виступати, бо цего вимагає наш національний інтерес. Який порядок треба зробити в кождій церкві з ворогами нашого народа це справа вірних тої церкви. Як свідомі Українці повинні вони знати, хто є їх ворогом і як треба з ворогом поступати.

Хороший, Рачестер, Н. И. — Подайте нам, що Ви хотіли дописею осягнути, бо з того, що Ви подали, не знати, яку справу хочете піднести.

ВІДГУКИ ЧИТАЧІВ НА ДОПИСИ.

Гр. Андрій Візний, секретар від. 357. У. Н. Союза у Нортумберленді, Па., просить редакцію, щоби вона зазначила, що се не він є автором дописи в 37 числі Свободи з 15. лютого під наг. Сумне а Правдиве. Її писав другий Візний.

ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ.

Отсим повідомляємо наших Шан. Покупців, що книжок за посліплатою (C. O. D.) з засади нікому не висилаємо.

Книжок на кредит також не висилаємо.

На такі листи, в котрих є замовлення на якісь книжки, а нема долучених рівночасно гроший (або вірподостойних чеків чи моні-ордерів) за замовлені книжки, відповідати не будемо.

Всякі книгарняні замовлення полагоджуємо лише за попереднім надісланнєм належитости.

Книгарня „Свободи".

НАНЕБОДЖО.

(Із переказів Оджібва-Індіян, з над Великих Камишових Озер у Канаді).

I.

Нанебоджо жив із своєю бабусею над озером Ірі. І знову раз не було в хаті що їсти. Бабуся насварила і вигнала Нанебоджа, щоби щось приніс. Він не пішов далеко, а зараз нобачив, що на озері плавають дикі гуси. Лежав у траві, приглядався їм і думав, як би то зловити їх. По хвилі придумав спосіб.

Вернувся, взяв із намету коц і зробив із нього мішок. Потім виліз на верх берега; там гуси могли добре бачити його. Старанно вліз у мішок , завязав його, тай з голосним сміхом скотився на діл. На долі виліз, узяв мішок на плечі, знову виліз на гору і щераз скотився на діл. Робив це раз за разом і сміявся і кричав здорово, начеб не знати як гарно бавився.

Небаром запримітили це гуси. Зразу підплили з глибокої води, потім заточуючись підійшли до берега і дивилися. Йшли все ближче й ближче, а коли Нанебоджо сміявся так дуже здорово, гуси й собі сміялися.

По хвилі одна гуска набрала відваги. Вона сказала:

— Ану, дай мені так раз скотитися на діл.

— О, ні; забирайтеся мені. Ви все приходите, коли я щось роблю, і перешкоджуєте мені.

І він іще раз скотився на діл і сміявся так дуже, що ціле стадо гусей і собі аж гойдалося від реготу.

Ледви виліз на гору, заґеґотало щось шість гусей:

— Дай, хай ми покачаємося трохи! Дай нам покачатися!

— А то добре! То я мусів би вам давати мішок одній за одною і що мав би я з того?

— Мішок досить великий. Нас більше влізеться нараз.

— Про мене! Коли ви всі влізете до мішка, то дам вам покачатися, лише дайте мені спокій.

Гуси збилися в купку, щоби для всіх було місце. Бо кожда хотіла забавитися. Нанебоджо завязав мішок, узяв на плечі і пішов додому. Гуси подумали собі: Він певно сходить уже з горба.

— Кинь нас тепер, хай ми котимося! — казали вони.

Але Нанебоджо не відзивався.

— Щож ти зробив із коцом? — крикнула бабуся, як побачила, що він вертається.

— На кілька обідів вистане!

І він кинув мішок на землю. Бабуся заглянула у мішок, побачила так богато гарних гусей. І знову полюбила свого Нанебоджа.

II.

Раз Нанебоджо перехилився через воду і побачив богато білих риб. Йому сподобалося, що риби так легенько мчаться водою.

— Позвольте і мені плисти з вами! — сказав він.

— О ні, ти не довго видержав би з нами!

— Чому ні?

— Бо Індіяне все нам за плечима. Тебе зараз зловили би.

— Я буду так гнати, що Індіяне мене не зловлять.

Вкінці вони вволили його волю і позволили йому плисти наче білій рибі.

Небаром натрапили на індіянських рибалок. Инші білі риби збилися у вузкий, довгий ряд, так що вони лишилися далеко від піскових лав. Нанебоджо сказав:

— Я перепливу на тамтой бік і буду їх манити. Ви лишіться тут і дивіться, як я це робитиму. Заки ще вони кинуть на нас списою, я занурюся аж на дно а потім вирину далеко по другім боці.

І Нанебоджо став манити Індіян. Тривало це якусь хвилю. Нараз один Індіянин настромив його на спису. Придавив його списою до землі і так волік його аж до берега. Одна з білих риб озвалася:

— То цілком так, як хотів Нанебоджо: він хотів зануритися аж на дно, а потім виплисти знову далеко в иншім місці.

Індіянин поволік рибу додому і кинув її. Хотів її зварити щойно на другий день. Над раном Нанебоджо прийшов дещо до себе. Пригадав собі, що він був рибою та що Індіянин зловив його.

— Колиб вони хотіли зїсти мене, то хай були би це відразу зробили, — сказав він, встав і забрався додому.

— Ти де пробив собі таку діру? — спитала бабуся.

— О, я з розгону впав на землю.

ДОМОВИК.

— Кажу вам, кумо, що він має...

— Але?

— Таже двоє очий в мене, хвалити Бога!

— Хто, хто, що має?

— Старий Вус, „домовика" має, „ґосподара"; ви не чули? І го не одного, але, кажуть, аж трьох.

— Вой, вой, вой!... от чому він такий богатир! Людям не вродиться, а в нього все хліба повно, а худібка гладонька як прищ.

Такий розговір вели одної неділі три ґаздині, найславнійші цокотухи на цілий Крехів, сидячи на приспі перед хатою старої Ничаїхи, що нічого ще не знала про сю новину. А в Ничаїхи, всім звісно, зовсім не було достатків. Тільки що хатина, „штимплями" попідпирана, хлівець з обідраною стріхою, худоби всього два хвости, тай то ялівки ще малі, а на загуменку одна четвертина лихої землиці. От і всі маєтки. Ще як старий Ничай жив, то й якось ще біду пхалося наперед. Бувало піде до двора, до машини та принесе який ґрейцар. На сіль та на сірку бодай було. А тепер не то. Вона одна осталась, і стара і дихавиця душить, а тут до всього треба заглянути. „От коби то мені такого „ґосподара" де роздобути, то би жилося!" подумала вона собі тепер, почувши сю бесіду.

— Кумо, а ви що так задумалися, нічо не говорите — почала одна з сусід.

— Нічого, нічого, кумо — відворкнула Ничаїха, — так над своєю бідою христянин промишляє, як тут кінці звести.

— Ет! не видали та про що думати; біди не перемудруєте, головою стіни вам не перебити. От радше беріть хустку; підемо на вечірню, вже й передзвонили.

— Ідіть з Боженьком сами, я дома лишуся, ще ялівок треба напоїти, — відповіла, а все лиш про щось думає та думає.

— То зостаньте здорові!— зацокотали всі три кумоньки нараз тай пішли.

— Най Господь провадить, най Господь провадить! — відповіла Ничаїха тай завернула в хату.

— Ах Господоньку святий!— почала вона до себе говорити, сівши в хаті на ослоні — коби то мені так, як Вусови, тож-то би я зажила на цілу губу, і стодолину яку-таку звелаби, і худібки більше придбала-б, та й челяди принялаби, а в неділю до церкви як війтиха: спідниця нова шовкова, хустка бродська, юбка з білого дрібонького баранця, чоботи нові угнівські... Ой кололо-б то в очи, кололо і Біляничиху і Стециху і всіх! Але щож, як тут „ґосподара" роздобути? Ай, Боженьку, допоможи! І грошиків давби, і ґаздівства доглянувби, що й самій мало чим прийшлосьби клопотатися. Га, не поможе, треба буде з Вусом поговорити, може він справді має аж трьох, то одного повиненби дати! А я і за дурно не хочу, заплачу, як треба буде.

Таке балакаючи сама з собою, пішла до комори, відчинила скриню, витягла звідтам якийсь невеличкий клунок і чим скорше сховала за пазуху. Відтак зачинила комору і хату і як молода пігнала стрілою в село. Вже й ялівок забула напоїти.

Люди висипалися з вечірні як мурашки і поставали на цвинтари купками. Тут війт голосить якісь прикази і розпорядки зі староства, там купка дівчат веде оживлений розговір про весілля та про инші дівочі речі, тут знов старші ґазди віщують з неба, яка буде погода завтрішньої днини; всяке про своє.

Поволи зачала товпа рідшати, люди стали розходитися, де кому дорога. Молодіж потягла до коршми на музику, ґазди в поле подивитися, чи шкоди не зробив хто, та чи збіже достигає а дехто таки просто до хати. Старий Вус ще з кількома ґаздами потягнув дорогою туди як до коршми. Статочний ґазда, від давного часу старший брат церковний, всіми в селі поважаний, невсипущою працею та запопадливостю прийшов до добробуту. Завистливі язики зараз пустили по селу нісенітницю, що старий Вус там прийшов до богацтва, бо він має „ґосподара-домовика". Ся байка найліпше припала до вподоби бабам і заки перейшла через кілька губ, вже чути було, що деякі виділи того „домовика", ба далі-далі казали, що він їх аж трьох має і вони то йому всього добра прибільшують та доглядають ґаздівства. Яке-ж могло бути більше бажання старої забобонної Ничаїхи, як дістати такого „домовика"!

Тож ледви Вус доходив до коршми, вона десь з боку вискочила, тай зараз до нього:

— Свате Семку, може-б ви були такі ласкаві та зі мною пофатиґувалися до коршми, я маю до вас орудку, але таки зараз просилабим, як можете.

— Та кажіть тут, як маєте яке діло до мене; чого-ж аж до коршми? — відповів Вус.

— Е, ні, тут люди видять, а я би так хотіла в штирі вочі; там ліпше буде, а-я!

Тай Вус завернув на місток, а баба за ним.

Прийшли до коршми. В коршмі, як в коршмі. Довкола столів сидять людиска, та в сивусі топлять свою біду; по середині танець, а за шинквасом бігає вдоволений Мошко, та лиш пейсами розмахує.

Ничаїха просто пішла до ванькира, за нею і Вус. Посідали за столиком. Жидок приніс фляшчинку і чарку, Ничаїха почала:

— Бо то знаєте, свате Семку, я бідна, сама одна...

— Ну, та що з того?

— Тай в ґаздівстві не ведеться...

— Не треба лінуватися а робити, то буде.

— Е, говоріть здорові, то воно так не буде, як у вас...

— Проста річ, бо у вас тільки ґрунту нема, що в мене.

— Та я не про те хотіла казати, але... от будьмо здорові! — тай припила до Вуса.

— Та дай нам Господи всім

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Що сталося з сьогорічною колядою на Рідну Школу.

Здавалося, що цього року коляда на Рідну Школу в старім краю випаде надзвичайно удачно, бо приготовання до коляди в Міннеаполіс робилися майже місяць перед Різдвом. Під приготованнями треба розуміти переговори в тому напрямі, щоби таку гуманну ціль, як Рідна Школа всі три групи, себто: гр.-кат.-Українці, большевики-Українці, та православні-Українці пішли спільно хата від хати в Міннеаполіс, Ст. Пол і околиці та колядували на Рідний Край.

Переговори в справі спільної коляди вів „Обєднаний Комітет Українців", в склад якого входять всі три групи. З верховодів т. зв. Комітету „Обєднання" Українців на засіданнях бажаної спільної коляди бракувало лише д-ра Клодницького, який в грудні перебував в Шикаго.

Кінець кінців на який тиждень перед святами розкинено летючки, що цього року спільна коляда. Отець Велигорський в грек.-кат. церкві а о. Запаринюк в українській прав. церкві, в неділю перед Різдвом торжественно оголосили всему міру, що коляда спільна. Кождий свідомий і чесно думаючий Українець, після всего више згаданого, мав право думати, що Українці м. Міннеаполіс приходять до голови по розум і не пустими фразами, але ділами зачнуть громадську роботу.

Нараз виявилось в своїй наготі „пустомельство" в справі помочі краєви. В послідному моменті греко-католики з о. Велигорським на чолі та большевики з речником тов. Лисим заявили, що групи, котрі вони репрезентують, не годяться на спільну коляду. Після думки гр.-католиків, **най кожда група окремо помагає Рідному Краєві — то буде більша користь"** розбилась спільна коляда.

Большевики не погоджувалися на „буржуазні предразсудки — коляду", в послідний мент виїхали із пропозицією збирати коляду на листи і теж цим допомогли розбити спільну коляду.

Щоб довго не розводитись, то треба все таки підкреслити, що колядувати на Рідну Школу в старому краю ходили греко-католики і православні Українці — обі групи зокрема. Скільки саме котра група заколядувала, годі сказати докладно. До нинішного дня мені відомо, що православні Українці під зарядом Українського Народного Дому заколядували в Міннеаполіс пятьдесять й пару долярів, яку то суму мали вислати через Обєднання у Филаделфії до краю.

Щодо греко-католиків Українців в Міннеаполіс, то мушу піднести, що вони цього року — більше чим минулого року використали коляду не на край — а для своїх місцевих потреб.

Минулого року із коляди на старий край греко - католики задержали на місцеві потреби 50 долярів, а цего року ще не знати, скільки задержать. Тому питаю: **чи годиться обертати коляду, яку призначують всюди на Рідну Школу в старім краю, на місцеві потреби громади?!** В даному разі оправдувати громаду, що нас мало, що маємо довги та що ми самі потребуємо — не можна, бо край в борні **бути або не бути українським — більше потребує.**

Я не хочу тим нікого вразити, бо не маю ніякої урази до нікого. Але хотів би, щоби 50 долярів з коляди з минулого року і сьогорічна коляда були вислані там, куди вони належать, на ту ціль, на яку всюди збираються жертви, себто на Рідну Школу в старім краю.

Місцевий.

БРУКЛИН, Н. Й.

Віче в справі Народного Дому.

Старанням Тов-а Рідна Хата в Бруклині відбулось дня 6. лютого 1927. р. в Українськім Народнім Домі українське масове віче. Тема віча була „Український Народний Дім в Брукліні і наше відношення до него".

На отворення віча виступив член вічевого комітету гр. І. Малик, та пояснив ціль віча і зарядив вибір президії. Предсідателем вибрано гром. І. Малика, а секретарями гр. Івана Гринчука і гр. Андрія Палащука.

Предсідатель покликав до слова гр. Николу Лемика. Він говорив, що ми приїхали сюда й не думали так довго бути в Америці. Майже кожний Українець думав заробити кількасот долярів і вертати до родинного краю. Та обставини заставили нас остатись в Америці ще на довгий час, а многих з нас раз на завше. Ці обставини і заставили нас організувати Т-во Рідну Хату. В протязі трох літ ми успіли зорганізувати Т-во Рідну Хату, яке закупило Український Народний Дім в Брукліні. В Народнім Домі ми можемо провадити своє національне і політичне життя. Тут ми можемо боронити свою ідею. Тільки той народ, що обстоює свою ідею, має повагу у других народів. Лишень правдою й сильною волею поборемо зрадників. Цей дім се для нас усіх. Не для одиниць! Ще й нині є такі люде, котрі не вірять, що в Брукліні може удержатися Український Народний Дім. Але ми повинні їх переконати і доказати ділом. Хай живе Український Народний Дім в Брукліні!

Предсідатель уділив слова гр. Михайлови Князевичеви. Князевич почав свою промову згадкою про старий край, де наші брати стогнуть в ворожих кайданах! Та не зважаючи на ворожий гніт, український народ будує українські доми, свої читальні та організації. Це є форти просвіти, які розібють колись польську шляхту, та пірвуть кайдани. Таку роботу роблять і бруклинські Українці, поставивши Український Народний Дім. До започаткування діла треба доложити багато праці, щоби могти розвивати як слід в сій інституції українську культуру. При єдности буде сила а при силі буде діло доконане. Український народ у відношенню до просвіти оставсь позаду від деяких других народів. Першим лікарем до вигоєння їх боляка це організація в своїм рідним домі. Започатковане Т-вом Рідна Хата діло збільшить нагоду до освіти. Кажний Українець і Українка, що не є членами Укр. Народного Дому, повинні вступити і помагати в розпочатім ділі. В Народнім Домі утворити Українську Діточу Школу, де буде можна учити дітий української мови, ідей Ів. Франка і Т. Шевченка. Тут буде можна створити бібліотеку, до якої можнаби спровадити ріжні книжки, журнали і газети, зі старого краю і з Америки. Там буде можна устроювати декції й наукові виклади. Це є средства, які прискорять освіту між нашим народом. Також нам не треба забувати за поміч рідному краєви. Всім Бруклинцям треба єднатись при Народнім Домі.

За сим предсідатель покликав до слова гр. Григорія Бардака, предсідателя Т-ва Рідної Хати, який в короткій промові візвав присутних, аби вступили до Товариства Рідна Хата. Най всі знають, що Народний Дім в Брукліні отворений для всего українського загалу в Брукліні. Не слід розбивати народної праці, а слід всім разом братись до праці! Хай зникають всякі підозріння! Комітет Т-ва Рідна Хата працює щиро, дайте йому довіря і на будуче! Хай панує серед нашого народа єдність у відношенню до Українського Народного Дому!

Сим вичерпалася ліста бесідників, а предсідатель віднісся до публики, чи хто не захоче забрати слово. Зголосився гр. І. Кравчук і звернув увагу зібраним, що Бруклинці при своїм Домі не мають зорганізованих женщин. Колиб такі були, вониб стали важною підпорою Дому.

На заклик бесідників та предсідателя зголосилось до Т-ва Рідна Хата десять нових членів. Колекта принесла $47.05. На фонд желізний зложено $75.00. Деклеровано $125.00.

Предсідатель подякував публиці і тим зарядив закінчити віче піснею „Ми Гайдамаки", почім вічевики розійшлись з надією на краще успіхи Українського Народного Дому в Брукліні.

Іван Гринчук і
Андрій Палащук, секр. віча.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧИ ЗВІРЯТА МАЮТЬ ДУШУ!

Є це одна з тих тем, над якими людство думає від століть. Є звірята, що ніколи перевисшають інтелігенцією диких людей, а є люди, що падуть нижче як звірята. На поставлене питання дала свіжу відповідь „Французька Академія" себто 40 „безсмертних", яких головним обовязком є складати словник французької мови. Цими днями дійшли вони в своїй праці до слова „мемоар" (память) і мали подати дефініцію цього слова. Повстала довга дискусія, чи можна признати память звірятам. Раз перемогла думка, що навіть найнижчі створіння, як інфузорії, мають душу, отже й память. Та це було би надто грубо сказане у відношенні до себе, людської душі. Скінчилось компромісом: душа звірят є другого степеня; люди мають душу першого степеня. Зваживши, що словник академії буде готовий за 40—50 літ, можна уявити собі здивування наших нащадків, які прочитають цю дефініцію. До цього часу „душа" і „память" людей і звірят перейдуть неодну ще еволюцію.

здоровля! — відповів Вус і вихилив чарку, — але що ви властиво за орудку маєте?

— Е, є, ви буцім не знаєте, до чого я говорю!

— Ет, говоріть просто, бо я не маю часу гаїтися — воркнув Вус та вже гнівно.

— Свате, свате, правда, що ви маєте?

— Та що маю?

— Та того?

— Якого?

— Та „господаря-домовика"...

— То й що з того, що маю, — промовив Вус, усміхнувшись.

Він здогадався, до чого се вже їде. Нічо иншого, як щось із сеї сплетні про нього, що то вже по цілому селу лунає.

— Та я, свате, чула, що ви аж трьох їх маєте...

— Ну та трьох, один старий, той вже не здужає; другий кривенький на одну ногу, той хати пильнує, а третий молодий, о! той ще добре жвавий!

— То-ж то й я хотіла вас просити, Семку, чи не продалиби мені одного, я добре заплачу. Бо то видите, все і ґаздівства догляне, ну і всьо як кажуть, добре ведеся, Бодай собі кривенького. А щоби ви, свате, хотіли за нього?

— О, то дорого буде може для вас, але від пятнацятьох долярів не спущу.

— Говоріть здорові а за десятку дасьте?

— Ні, не дам, кумо, Біг-ме, велике слово, що не дам.

— Ну, а яке-ж останнє слово ваше?

— Дванацять долярів; хоч, бабо, бери, або ні, — крикнув Вус і вже не міг здержатися від сміху.

Видить Ничаїха, що нічого не вдіє, торгуючись, чим скорше хустину з-за пазухи, вичислила дванацять долярів тай поклала перед Вусом. Вус сховав гроші і збирався до виходу.

— А коли-ж мені прийти по него? — почала Ничаїха.

— Коли воля ваша: хоч завтра, хоч коли, мені всьо одно.

За сим словом і розсталися. Ничаїха стрілою пігнала домів, вдоволена, що вже стане богатою, а Вус нікому ні чичирк, лиш губи закусує зі сміху.

— Почекай, подумав лиш собі, — навчу я дурну бабу розуму!

Другої днини, ще добре й не свитало, Ничаїха вже в Вуса на дворі з кобелею в руці. Саме що вийшов Вус зі стодоли, де вчера ляг був спати, а баба тай до нього:

— Ну, свате Семку, давайте, най перенесу, доки люди ще не дуже вештаються по селу.

— Що хочете від мене, стара, ще не вмився, не перехрестився, а вона вже чоловікови лізе на очи. А і так нині нема що, бо „він" щось слабий, — каже буцім сердито Вус, а ту сміх не дає йому говорити; — приходіть завтра!

І так ходила Ничаїха більш тижня день в день до домовиком, а Вус завсіди збував її тим що, мовляв, „він" ще слабий. Навпосля вона вже почала побоюватися, що то з того буде, чи Вус звичайно не закпив собі з неї, тай може і „домовика" не дасть і грошей не верне. І як перше тішилася, так тепер лиш сумує та розпадається за грішми. А Вус нічого собі з того її падькання і не робить, якби і нічого не було. Не стерпіла Ничаїха довше, подала Вуса до суду за 12 долярів.

Вус вже й забув за Ничаїху. Ходила якийсь час до нього за „господарем" тай перестала. Аж тут одної днини приносить йому возний „ферлядунок" зі суду. Думає, думає Вусисько небораке, чогоби се його кликали до суду, та годі догулупатись. Може де в чім за свідка, що ґа, трудна рада, треба іти, коли кличуть. Пішов в означену днину. Входить до канцелярії у суді, дивиться а там стоїть Ничаїха тай заводить:

— І трьох „господарів" має і багатства всілякого по горло і ще в мене бідної останних дванацять долярів видер, віддати не хоче, ой-ой-ой, далеко-ж моя нещасливая!...

— То ви Семко Вус? — спитав суддя, замітивши входячого ґазду.

— Я й сам, прошу ласкавого суду!

— Що то ви видерли в тої баби 12 долярів та віддати не хочете, позичили, чи як, бо я її порозуміти не можу. Щось верзе про якихось трьох „господарів", розкажіть-но, як се було?

Вус, хоть як шанував місце, де находився, а таки вже не міг здержатися і вибухнув сміхом.

— Тут нема чого сміятись, — промовив грізнійше суддя, — вона і свідків має.

Суддя покликав свідків. Вийшли самі ті ґазди, що тої памятної неділі ішли з Вусом понпри коршму.

— Най вони повідять, чи виділи, як я з Вусом пішла до коршми — промовила Ничаїха крізь сльози.

— Але щож з того, бабо дурна, що вони те виділи?! — крикнув суддя.

— Прошу ласкавого суду — промовив з черги Вус, — я тепер розкажу і поясню всьо, як було, бо виджу, до чого вже дійшло. Я хотів лиш ту жінку навчити троха розуму. Я, як ось можуть сказати ґазди, маю несогірше. Хвалити Господа, небесного, є всього добра досить. А десь дурним, завистним людям вроїлося, що я маю, перепрашаючи насамперед Господа Бога, і сонце і день святий тай чесні слухи ласкавого суду, „домовика", такого, най проч кажеся, дідька, що ґаздівства доглядає. Ну і Ничаїха мене насіла, щоби я їй того дідька продав. Тай я їй продав за 12 дол. Гадаю собі, от подражню трохи бабу, а по часі при свідках розповім всьо тай віддам гроші. Трохи сміху буде. А коли-ж ся справа аж тутки зайшла та перед ласкавий суд, то нехай буде ще більша „публіка". Тож я тут при свідках та при ласкавім суді складаю ті гроші а ще додаю 2 доляри Ничаїсі за труди та кошт. Най там, вже моя втрата най буде, а щоби забобонна баба другий раз знала як домовиків купувати.

По сих словах вичислив Ничаїсі 14 долярів, а всі, що були в суді, не могли насміятись з дурної баби. І вже до смерти не дали їй в селі спокою, а все лиш хто здибав її, то питав, чи здоров домовик...

Володимир Герасимович.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МИКИЗРАКС, ПА.

Збірка на Рідну Школу.

До нас прибув карнеґійський Співацький Кружок в гості до нашого Співацького Кружка, який зорганізовано при українській греко-католицькій церкві і яким управляє учитель С. Лабойко. Ті два хори задумали зробити злуку в ціли спільної праці для добра нашого народу в обох парохіях.

З Карнеґі прибув рівнож тамошній парох о. мітрат Жук і там. учитель І. Петриканич. Підчас гостини виголошено декілька привітних промов, а між иншим заговорив як гість гр. Семен Костецький, який пригадав присутним тяжке положення нашого народу під польською займанщиною та згадав за потребу допомоги нашій Рідній Школі в краю. Гості радо зложили свої лепти на таку гарну ціль: Зібрано підчас вечері $43.50. В церкві підчас Служби Божої зібрано на зазив о. Жолдака $10. Разом зібрано $53.50, які відослано до Обєднання в Филаделфії для висилки до краю.

Жертвували підчас вечері слідуючі: Семен Костецький 5 дол.; по 1 дол.: о. д-р Йосиф Жук, о. Василь Жолдак, І. Кіналь, М. Лабойко, І. Петриканич, Андрій Гальчак, Т. Хрущ, М. Ломницький, Григорій Телеп, С. Патрош, Д. Андрейчин, В. Зарищняк, Д. Капраль, Н. Паньчак, С. Харитон, Т. Сушинський, С. Кулик, І. Патрош, П. Паньчак; Н. Швець, І. Костецький; Петро Каня 2 дол.; по 50 цнт.: С. Лабойко. С. Жинський, В. Патрош, М. Тхорик, Анна Бунґа, В. Пиж, Анна Кулик, А. Волянська, Катерина Галущак, Катерина Залецька, Евгенія Попівчак, Марія Мігняк, Зофія Сердинська, Емілія Гончак, Юлія Корба. Марія Корба, Анна Салей, Анна Гончак, Агнеса Каня, Анна Гальчак, пані Лабойко; по 25 центів: Анна Пиж, Анна Мудрик, Анна Дорош, Семен Каня, Ольга Кметик, Катерина Дорош, Марія Мищишин, Яків Ітрина, Марія Фаль, Пелягія Кіч, Катерина Киселиця, Марія Пащак, М. Старошак Марія, Мудрик, і дрібними 1 дол.

ЧЕСТЕР, ПА.

Для Січових Стрільців.

На весіллю в січовика гр. Івана Совінського, котре відбулося дня 12. лютого с. р., на поклик січовика Й. Мороза зложили слідуючі жертви на потребуючих допомоги стрільців Укр. Армії: по 50 цнт.: Йосиф Мороз, Й. Петрик, В. Волянський, І. Гриник, Н. Проць, П. Огар, І. Курман; по 25 цнт.: М. Андріїв, В. Дольський, Ш. Корчинський, П. Кучабський, І. Гачак, Т. Бандровський, Гр. Перчак, І. Пацановський; по 1 дол.: музиканти, П. Келичава, І. Совінський. Разом зложено $8.50, які відослано до Обєднання.

Й. Мороз.

БРУКЛИН, Н. Й.

На допомогу політичному вязневи.

Місцеві односельчани села Березова Середного дістали недавно листа зі старого краю, в якім писалося, що нашого земляка Михайла Ниґрича, зарібника, батька кількоро дітий, арештувала польська влада за якусь провину та осадила в арешті в Коломиї, де він уже четвертий місяць сидить без суду. Писала до нас родина, просячи о матеріяльну поміч у наближаючімся процесі.

На сю вістку серед односельчан зорганізовано сейчас комітет допомоги арештованому, а секретарем комітету став Семен Ниґрич, 274 21 Стріт, Бруклин, Н. Й. Сей комітет уже зібрав серед знакомих кільканайцять долярів та думає далі збирати, поки не призбирає відповідної суми на оборону поневоленого брата.

С. Н.

Др. мед. Є. Лукасевич.

ПОШЕСТНА ІНФЛЮЕНЦА.

(Еспанка або Ґрип).

Латинське слова „інфлюенца" (означає: вплив, впливати) вживалося в давні часи мабуть для висловлення залежности від атмосферичних впливів недуги, що в той час дуже поширювалася, — була, так би мовити, модною недугою. Вживається ще й друге слово для цієї недуги „ґрип", що дослівно означає: хапати, тобто, що ця недуга хапає усіх людей. Ріжні народи прозивали цю недугу ріжними національними назвами, як наприклад: „російська інфлюенца", „еспанка" або „гішпанка", а в одній польській лікарській книжці вичитав я навіть назву „українка", бо в 1918 р. поширилась ця недуга з України на Польщу.

Пошестна інфлюенца відома нам вже з давних часів, ще з початку XVI. століття. Вона поновлялась у великих розмірах в XVII., XVIII. та XIX. століттях, найбільше поширеною була вона в 1889-90 та в 1918-19 роках. Остання пошесть 1918-1919 рр. була вселюдною пошестю (пандемія); вона шаліла не тільки по Европі, але й в Америці та Японії.

Початком цієї останньої пошести в 1918 році була Еспанія, відкіля вона поширилась майже по всьому світі та наслідком чого й назвали її „еспанкою".

Досі ще не знаємо иншої якої недуги, щоб так швидко поширювалась та таку велику скількість людей захоплювала, як інфлюенца. Це недуга, яка вельми легко передається, а сприятливість до неї більша ніж при всяких инших пошестних недугах. Число недужих інфлюенцою підчас пошести доходило иноді до 90%.

Не пощастило ще й дотепер дізнатись, що сприяє такому швидкому поширенню інфлюенци; але знаємо, що підсоння, пора року, край, вік, пол не мають при інфлюенці такого значіння, як при инших хоробах.

Інфлюенца, це гостра пошесть, що спричинюється дрібнотворами (бактеріями), які находяться в пролику (горлі), носі, дишці, та взагалі в шляхах віддиху, і виділяються назовні кашлем, чханням, розмовою, співом і т. п. Одноразове занедужання інфлюенцою, хочби навіть важкою формою її, не залишає після себе неприятливости до поновного занедужання.

Легка форма інфлюенци починається без провістнів, гарячкою та нежитом. Біль голови, болі в ріжних членах тіла, запалення горла, кашель, незвичайна втома, — оце ознаки інфлюенци. Відміни її та ускладнення бувають дуже ріжноманітні, від найлекших до найважчих. Впродовж кількох днів закінчується ця недуга звичайно щасливо, але при невідповідному поведенню та необережности можуть бути дуже важкі наслідки. Особливо небезпечне ускладнення інфлюенци: запалення легенів.

Дуже частим ускладненням інфлюенци буває запалення середнього уха, що власне в цьому році часто спостерігається. Нервово-гостцева (ревматична) форма інфлюенци проявляється вельми дошкульними, нестерпними болями в ріжних членах тіла.

Не менше важким ускладненням інфлюенци є її здібність бути джерелом наступних недуг. Вона викликає або погіршення, або нові прояви старих недуг, головним чином сухот (туберкульози).

Найкращим захистом від поширення інфлюенци буде відокремлення хорих від здорових. Треба мати на увазі, що пошесть ця передається тільки людиною людині, крапельками, викашляними, чи вичханими хорими. Повітрям, водою чи харчами не заражаємось. Не треба отже триматися близько коло хорого інфлюенцою, що кашляє чи чхає, бо легко вдихнути ці викашляні та розпорошені в повітрі крапельки з заразками інфлюенци. Скупчення в театрах, на вечорницях, ярмарках, зборах, та навіть у церквах, повинні бути обмежені, а коли потреба буде цього вимагати, то повинні бути навіть заборонені.

Певного ліку супроти пошестної інфлюенци не маємо, й через те приходиться доглядати та лікувати її окремі ознаки. Хорого треба як можна швидче покласти до ліжка, де він повинен залишитись аж до цілковитого видужання. Завчасне вставання з ліжка дає майже завжди ускладнення. Інфлюенца дуже лукава недуга; самі легкі форми її можуть мати вельми неприємні наслідки, тож не можна до неї ставитись байдуже.

Сьогорічна пошесть інфлюенци, що саме тепер почала поширюватись в Европі, схожа на таку-ж пошесть у 1918 році. Вона має характер катаральний, тобто захоплює переважно шляхи віддиху, та покищо пошесть ця не важка, смертних випадків вельми мало. Але з досвіду відомо, що легка впочатку пошість інфлюенци може з часом змінитися в дуже важку. Від несподіванок її ми ніколи не забезпечені.

Всеж таки відсоток смертности від інфлюенци рішучо менщий в порівнанню з инщими пошестними недугами, як наприклад від тифу, холери та инших.

„ДУХ ЗАКОНУ".

Під таким наголовком містить „Прол. Правда" допись з Прилуки, в якій подається ось така цікава картина з суду:

— „Підсудний, встаньте!

З лави хутко зводиться підстаркуватий селянин.

— Закон надає вам право обрати мову для слухання справи.

— Як кажете?

— Як вам краще: щоб засідання суд провадив російською, чи українською мовою?

Селянин на мить замислюється, а потім коротко відповідає:

— Російською.

— Хіба ви тямите по російськи? Ви-ж на селі живете?

— Живу на селі, тільки я як малограмотний, так отого українського не доберу, а по хахлацькому я, конешно, вмію..

— Так оце-ж я з вами розмовляю по вкраїнському, по „хахлацькому", ви-ж розумієте?

— Розумію.

— Для вас та й для суду буде краще балакати українською мовою. Але по закону ви маєте право на вибір.

— Хай буде по російськи.

Голова знизує плечима й оголошує:

— Ввиду заявления подсудимого дело слушается на русском язике!"

Далі кореспондент подає, що хвилин 15—20 суд провадить допит російською мовою, а селянин відповідає українською. Відтак непомітно і голова суду і народні засідателі і прокуратор переходять на українську мову й до кінця процесу вже не згадують селянинови про „право вибору".

Шість нів, каже кореспондент, сидів я за судовим столом і тільки тричі підсудні вимагали української мови, а судилися переважно селяни.

Це явище кореспондент слушно ставить у вину „духови закону". Правом вибору мови закон нібито забезпечує національні інтереси сторони, а в дійсности це обертається на русифікацію, бо несвідома свого національного імени сторона не може з того права скористати...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".